

מסורת הש"ס

(א) ונדרים ב: מיר ב:א
(ב) ונעיל ד:א (ג) כמ"א:
כדלפנין בגמ' (ד) ופ"י לקמן
קיד: רש"י סד"ה א"ף,
(ה) ס"א אחי,

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ולא מנחילין
וכי' ואי נמי גרסינן בני
אחיות. י"ב אבל לקמן בדף
קיד רש"י ע"ב פירש כע"ז:
(ב) רש"י ד"ה האל וכו'
ולקמן נמי תנא ליה למנות:
(ג) ד"ה ואחין וכו' היה יורש
לבנו ועכשיו שאינו קיים
הוא יורש כקבר להנחיל
לאחיו שהוא אחי אביו:
(ד) ב"מ דנקט לה אב:

מוסף תוספות

א. [ו]אמאי איצטרך
למיתני הבנים את האב.
רמב"ם ב. י"א: וכו' כיון
דאחי האב כתיב בהדיא
לא קתני והא אחין דכתיב
וקתני ר"ן ג. ע"ן כדמנחיל
דחמא א"כ למה כתב
מה שממך.

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

קח.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהל' נחלות
ה' א סמך עשין זו
טו"ש ח"מ ס"י רעו סעיף
ז:

רבינו גרשום

אידי דריות החרין י'
טפחים ממשכת עצמה בחור
החרין לאחריה וקופצת
חור' (א) סמך לגדר ומשום
הכי צריך בן חרין עדיין
שמעכב: אידי דקטין.
ג' טפחים קיימא החיה
אשפתיה וקופצת לעבר
אחור הלכך צריכי תרוייהו
כדי שלא תקפין:

הדרן עלך האומר
לחבירו בית כור

יש נוחלין. שנוחלין אחרים
הון עצמן מנחילין
ממונם ליוורשין: האב
את הבנים. שהאב יורש
את הבנים והבנים יורשין
את האב: ליתני הבנים
יורשין את האב תחלה.
משום דתרי טעמי איכא
דהוא ליה למיתני הבנים
את האב חרא משום
דאתחולין לא (ב) מתחילין
בפורענותא הוא שהבנים
מחים בחיי אביהן והאב
יורשן שמנהג העולם שהבן
יורש האב ולא האב את

(א) ללאוהי י"ל וקופצת מחור
על הגדר וכו'. או דל"ל
וקופצת מחרין על הגדר.
(ב) נראה דל"ל דלמחילי
בפורענותא לא מנחילין דהא
את הבנים פורענותא הוא
שהבנים וכו'.

כדי שלא סהא חיה קופצת. על הגדר איצטרך מרין וכן מרין:
ולעצדי מרין. דהסמך נמי לא קפצת שהמרין מרמיקה מן הגדר:
אידי דריות. ששה טפחים נכנסת לתוכו ומשכת מעט לאחוריה
וקופצת: קיימא אשפתיה. החיונה: הכי גרסינן כמה בין מרין
לבן חרין טפח. ומסקנא דכרייתא הוא:

הדרן עלך בית כור

יש. קרובים שנוחלין את קרובים
כשמתים וגם אם הם מתים
מנחילין להם את ממונם דהיינו
ששניהם שנוחלין זה את זה. והאי דלא
קתני יש נוחלין זה את זה היינו
משום דבעי למיתני סיפא שנוחלין ולא
מנחילין מנהג נמי ירשא נוחלין ומנחילין:
וש שנוחלין. את קרובים אצל אם
ימותו הם אין מנחילין לאותן קרובים
שהן מורישיהן: מנחילין ולא נוחלין.
הם אותם דאמרו בזה נוחלין ולא
מנחילין מכלל דאיך שאלו נוחלין
אותם ולא מנחילין לכן מיקרו מנחילין
ולא נוחלין. ובגמ' [קיד:] מפרש למאי
איצטרך הך תרי צדי דהא חרא
נפקא מכלל חצירה: ב"ב נוחל את
הבנים וגם מנחיל להם וכגון שאין
לאותן הבנים זרע או נוחל אותן האב
אצל אם יש להם בנים הם קודמין
לוקנם כדמפרש בגמ' [ע"ב:] והבנים את
האב. שנוחלין ומנחילין: והאחין מן

האב. כגון ראובן ויוסף בני יעקב אע"פ שהן מלאה ומרחל יורשים
זה את זה בשביל שהן אחין וכגון שמת יעקב אביהן אצל אם יעקב
קיים הוא קודם וכגון שאין להם בנים. ודוקא אחין מן האב דמשפחת אב
קרובה משפחה כדלפנין כו' א' [קט:] : האיש נוחל את אמו. אבל לא מנחיל
שהרי קרובי האב יורשין אותו דמשפחת אם אינה קרובה משפחה [שס:]
והאיש את אשמו. נוחל אותה כדנפקא לן בגמ' [ק"א:] : ה"ג בסדר המשנה
ובני אחיות נוחלין ולא מנחילין. דבן נוחל את אחות אמו שהרי הוא בן
מכה האם ואילו מתה דודתו בחיי אמו יורשתה וגם הוא יורש את אמו
נמנא שבאו לידו נכסי דודתו: ולא מנחילין. דכשמת הבן אינו מנחיל
לאחות אמו אלא לקרובי אביו דמשפחת אם אינה קרובה משפחה ועוד
לדחות אמו האב מירשנו הלא האב מכה אחותה שהיא אמו של
זה ולא האם יכולה ליורשו כדאמרן האיש את אמו נוחל ולא מנחיל קל
וחומר שהיא לא תירש את בן אחותה. ובאחיות מן האב מיירי אבל
אחיות מן האם אין נכדה בן אחותה יורש אותה דמשפחת אם הוא.
ל"א ובני אחות בני אחותו של ראובן כגון בני דינה נוחלין אותה שהרי
דינה יורשת את ראובן אחיה ובניה באין מכה אצל לא מנחילין לראובן
שהרי ראובן מכה אחותו דינה בן לירש אותן והלא דינה עזמה אין
יורשין את בניה דמשפחת אב יורשת ולא משפחת אם. וזה נראה בעיני
משום דקתני סיפא האשה את בנה והאשה את בעלה ואחי האם
מנחילין ולא נוחלין וכל הך תלתא שמעין להו מהך תלת דהך ב"ב
דנוחלין ולא מנחילין כדאמרין בגמ' [קיד:] דהיינו הך דקפריך בגמ' דאחי
האם היינו דבני אחות והלכך גרסי' בני אחות דהיינו נמי דאחי האם

יש נוחלין. ואילו נוחלין ומנחילין. איכא דוכתי דנקיט אדסליק
מיניה ואיכא אדפתח ביה ובמס' נדרים (דף ב:)
מפרש לה: האב את הבנים והבנים את האב. מימה והאב את
הבנים היינו בנים את האב שאם האב נוחל את בנו אם כן בנו מנחילו
ואם הוא מנחיל לבנו א"כ בנו י נוחל א

ואור"י דלייתר למידק מיניה בנים
ולא בנות אע"ג דקתני לה בזהר
בסמוך מכל מקום תנא ליה הכא אגב
אורחיה ולקמן נמי (ו) תניא למנות
סדר נחלות וכן משמע בגמ' דקאמר
הבנים את האב מנלן אמר קרא וכן
אין לו הא יש לו בן קודם לבת
משמע דמתני' לאקדומי בן לבת

הדרן עלך בית כור

יש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא
מנחילין מנחילין ולא נוחלין
לא נוחלין ולא מנחילין ואלו נוחלין
ומנחילין האב את הבנים והבנים את האב
והאחין מן האב נוחלין ומנחילין האיש
את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות
נוחלין ולא מנחילין האשה את בניה
והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא
נוחלין והאחין מן האם לא נוחלין ולא
מנחילין: ג' מאי שנא דקתני האב את
הבנים ברישא ליתני הבנים את האב ברישא
חרא דאתחולין בפורענותא לא מתחילין
ועוד

למימר דכולהו בנים דמתני' דוקא ולא בנות לקדום: ואחין מן האב.
הקשה ר"י אמאי לא קתני אחי האב נוחלין ומנחילין שהן כדכתיב
נמי בפרשה^א ויתרן משום דאחי האב וכל שאר אב נפקי מהך האב
את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב דכיון שנודע שהבנים
קודמין ואחר הבנים האב ואחר האב אחין הרי אחי האב נפקי מכלל
זה על ידי משמוש דאם היה האב קיים היה יורש (ו) ועכשיו שאינו
קיים הרי הוא יורש בקבר להנחיל לבנו שהוא (ז) (אחי אביו) של מת
ומשמוש שמינן מדתנן בסמוך בני אחות שנוחלה בקבר נכסי
אחיה לבנה^ב וא"כ אם כן אחין מן האב נמי לא ליתני דשמעינן ליה
מהאב את הבנים על ידי משמוש נחלה שהאב יורש את בנו להנחיל
לשאר בניו הקיימין שהן אחי המת ויש לומר דנקט (ח) אגב דבעי
למיתני אחים מן האם לא נוחלין ולא מנחילין דהואהו איצטרך למיתני
אע"ג דתנא האשה אינה נוחלת את בנה סד"ה נהי דאינו יורש אחיו
מן האם מכה אמו מכה אחי האב אמינא דירש דכתיב ונתתם את
נחלתו לאחיו לא שנה מן האב ולא שנה מן האם וכי תימא דמכל מקום
לא איצטרך למיתני דשמעי' מירשא דקתני אחין מן האב דוקא ולא
אחין מן האם איצטרך דהוא אמינא אחין מן האב לרבותא נקט
אף על פי שאין כל כך ודאין כמו אחין מן האם ואם תאמר אם
כן אחי האב נמי ליתני אגב אחי האב דסיפא ויש לומר דאחי
תני אחי האב מו לא הוה צריך למיתני אחי האם דמכלל אחי
האב שמעינן להו ועוד דלא שייך למיתני אגב אחי האם דהיא
גופה משנה דלא כריכא היא כדדייקין בגמ' דהיינו בני אחות:

יכול

מנחילין את בן אחותם ולא נוחלין. ואי נמי גרסינן בני אחיות (א) איכא לפרושי בבני אחיות כלומר בני אחיותיו של אדם נוחלין אותו אבל לא
מנחילין דהוא אינו יורש: האשה את בניה והאשה את בעלה כו'. בגמ' [שס:] פריך דהיינו נמי הך ב"ב דנוחלין ולא מנחילין דמהיא שמעינן לה
דהיינו הך: לא נוחלין ולא מנחילין. זה לא אלא קרובי אביו של זה ואביו של זה יורשין אותו. וכל הך קרובים דקתני שירשים זה את זה ה"מ
כשאין קרוב למת יותר מזה. גם הנהו קרובים דקתני בן לא נוחלין ולא מנחילין כגון קרובים שמנא האם הני מילי שיש קרובים מצד האב
היורשין אותו וקרובים לו יותר מקרובי האם ואע"פ שגם אמו ממשפחת אביו אבל אם אמו קרובה לו מצד משפחת אביו ואין לו
קרוב מאביו שקרוב לו כמו אמו או האם יורשת את הבן ואם אין האם בחיים קרובי האם יורשין אותו דהוי ליה משפחת אב דמכה
קורבת אביו באין ליורשו כגון ראובן שנשא סרח בת אשר וילדה לו נפתלי ונת נפתלי בלא בנים הרי ראובן אביו יורשו ואם אין לו
אב ונתתם את נחלתו לאחיו של נפתלי ואם אין לו אחין ונתתם נחלתו לאחי אביו דהיינו אשר אביו אמו ואם אין לו אחין לאביו דאין
אשר קיים ונתתם את נחלתו לקרוב אליו נמנא סרח דהיינו בני אשר או בנות אשר אם אין לו בנים דהיינו סרח יורשת את בנה:
ג' מאי שנא דתני. ברישא דמתני' האב נוחל את הבן ומנחיל והלא צעת שנוחל האב לבנו נמנא שמת הבן בחיי האב ולא הניח הבן
ההוא זרע ליורשו לפיכך אביו יורשו וזו קללה היא כשאדם מת בלא בנים וגם כשהאב רואה צמיחת בנו והיה לו לתנא דמתנימין לפתוח
הבן נוחל את האב שזה ברכה שימות האב ויקברו בנו כדכתיב (בראשית מו) ויוסף ישיב ידו על עיניו הבטיתו שיקברו בו:

ועוד